

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

2019/2020

GYMNÁZIUM JOACHIMA BARRANDA

TALICHOVA 824, 26601 BEROUN

Tel.: 311623435

Zpracovala: Mgr. Jitka Balašová, školní metodička prevence

OBSAH:

1. Charakteristika školy
2. Cíle MPP
3. Obsah prevence
4. Metody
5. Učební a metodické materiály
6. Aktivity v oblasti primární prevence
7. Šikana – metodika pro učitele
8. Vlastní rámcový program
9. Spolupráce s odborníky a institucemi
10. Evaluace MPP
11. Přílohy

1. Charakteristika školy

Gymnázium J.Barranda je střední všeobecně vzdělávací škola se stoletou tradicí. Od roku 2003 sídlí ve vlastní nově zrekonstruované budově v Berouně, Talichova 824. Má celkem 16 tříd, z toho 8 tříd nižšího gymnázia a 8 vyššího gymnázia. Je zde 34 učitelů, jeden ředitel a dvě zástupkyně. Vyučuje se podle vlastních školních vzdělávacích programů. Od roku 2007/2008 podle ŠVP Trilobit v osmiletém studijním oboru a od roku 2009/2010 podle ŠVP Joachim ve čtyřletém studijním oboru.

Minimální preventivní program je na gymnáziu v Berouně realizován od roku 1997. Je nedílnou součástí obou školních vzdělávacích programů a vychází ze školní strategie primární prevence, jejímž hlavním cílem je vytvoření a udržení optimálního sociálního klimatu ve škole. Je každý rok aktualizován a přizpůsoben současnému stavu. Nedá se tedy považovat za definitivní nebo za ukončený, protože každý nový školní rok přináší nové podněty, zkušenosti a nápady.

MPP naší školy vychází z metodických pokynů MŠMT ČR č.j.:20 006/2007-51, č.j.:28 275/2000-22, č.j.:454/2000-51, č.j.:25 884/2003-24, č.j.14 423/99-22, č.j.:10 194/2002-14, č.j.:29 159/2001-14, č.j.:29 159/2001-26.

Náš MPP bere na zřetel také Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008, dále Národní strategii protidrogové politiky a na Strategii primární prevence rizikového chování.

2. Cíle MPP

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě – smysluplné využívání volného času. Chceme formovat takovou osobnost studenta, který s ohledem na svůj věk bude schopný se v dané problematice orientovat, ptát se, zkoumat ji, dělat rozhodnutí, který si bude vážit svého zdraví i zdraví ostatních, bude umět nakládat s volným časem a zvládat sociální dovednosti.

Dlouhodobé cíle - žáci

- trvale prohlubovat informace o sociálně patologických jevech a o následcích, které mohou mít
- posilovat právní vědomí – šikana, kriminalita, zákony, předpisy
- osvojit si potřebné sociální dovednosti, zdravý životní styl
- posilování zdravého sebevědomí, umět se přiměřeně prosadit v kolektivu
- konflikty řešit nenásilnou formou
- prohlubovat umění komunikace mezi vrstevníky, dětmi a dospělými

Dlouhodobé cíle - učitelé

- podporovat vzájemnou pozitivní komunikaci mezi kolegy a žáky
- vzdělávání pedagogů v oblasti prevence
- prohlubování týmové spolupráce
- zlepšit komunikaci mezi rodiči a školou

Krátkodobé cíle - učitelé

- zlepšit práci s třídou v třídnických hodinách
- spolupráce vyučujících na pomoci problémovým žákům
- zvyšovat vědomí kolektivní soudržnosti třídy – stmelování kolektivu
- rozšířit spolupráci s dalšími organizacemi

- zapojovat žáky do dění ve škole – podněcovat aktivity, které vedou k vhodnému využití volného času
- řešit aktuální problémové situace jako šikana, záškoláctví, kouření, vulgární vyjadřování,
- pořádat pro rodiče a veřejnost „Dny otevřených dveří“
- zařazení pravidelných třídnických hodin – práce s kolektivem třídy
- besedy s odborníky pro žáky i jejich rodiče

3. Obsah prevence

Prevence sociálně nežádoucích jevů představuje aktivity v následujících oblastech:

a/ Jednání asociální

- Šikana a agresivita
- Rasismus a xenofobie
- Záškoláctví, útoky z domova
- Vandalismus a graffiti
- Týrání dětí, brutalita v rodině
- Pohlavní zneužívání
- Sexuální deviace
- Kriminalita

b/ Jednání pseudoprosociální (spojené s partou)

- Patologické názorové proudy (punk, anarchismus, skinheads, neofašismus, ekoterorismus)
- Pohlavní promiskuita, pohlavně přenosné nemoci
- Prostituce
- Squateři
- Rowdies (fanouškové)
- Hackeři (internetoví piráti)

- Náboženské sekty

c/ Patologické jednání vůči sobě

- Poruchy příjmu potravy
- Tetování, piercing
- Sebevražda a sebevražedný pokus
- Sebepoškozování

d/ Závislosti

- Tabakismus
- Alkoholismus
- Nealkoholové drogy
- Patologické hráčství, gambling
- Náboženský fanatismus
- Závislost na druhé osobě
- Virtuální drogy (netolismus)

4. Metody práce

Při realizaci prevence budou kromě tradičních metod využívány další metody, které se dosud osvědčily:

- Pozorování jako hlavní zdroj informací o žákovi
- Rozhovor jako základní kontaktní nástroj, konzultace
- Screening a ankety
- Sociometrie
- výklad / informace o návykových látkách, sektách/
- besedy s učiteli nebo pozvanými odborníky, diskuse
- debaticí kluby/ žáci debatují nad současnými ožehavými problémy/
- filmová představení

- samostatné práce žáků / výtvarné práce, koláže, slohové práce, referáty seminární práce a její následná prezentace, publikování ve školním časopise a regionálních novinách, využití internetu/
- adaptační prožitkové kurzy pro nastupující žáky
- exkurze, výměnné zahraniční pobyty, lyžařské a vodácké kurzy
- projektové dny
- komponované pořady
- párová a skupinová práce ve třídě
- individuální přístup k žákům, konzultace učitelů, pomoc starších žáků při učení a moderní metody učení pomáhají při předcházení neprospěchu žáků a při řešení náročných životních situací žáků
- osvětová a poradenská činnost výchovné poradkyně a školního metodika prevence

5. Učební a metodické materiály

- odborná literatura a časopisy pro žáky, pedagogy i rodiče je k dispozici u výchovné poradkyně a metodičky prevence
- videokazety, DVD s problematikou SPJ
- CD s problematikou SPJ
- konzultační hodiny
- využití internetu a informací na webových stránkách různých organizací
- www.ippp.cz
- www.mvcz.cz/policie/npde/prevence.html
- školní řád s ohledem na omamné látky
- www.pobavme-se-o-alkoholu.cz
- www.drogy-info.cz
- www.odrogach.cz
- www.drogyserver.cz
- www.drogovaporadna.cz
- www.aids-pomoc.cz
- www.minimalizacesikany.cz/odkazy

6. Aktivity v oblasti primární prevence

V každém školním roce se zaměřujeme zejména na tyto aktivity:

- aktivity zaměřené na poskytování informací žákům v rámci výchovně vzdělávacího procesu; informace týkající se šikany, agresivity, vulgarismů, neomluvených hodin, alkoholu na školních akcích, kouření, dodržování pravidel, zdraví a zdravého životního stylu
- programy aktivního sociálního učení, které využívají skupinových forem práce a vycházejí z předpokladu, že většina výchovných problémů a konfliktů souvisí zejména s kvalitou mezilidských vztahů
- učební styly a umění učit se, a tím předcházet neprospěchu žáků především u nově příchozích žáků
- nabídka nepovinných předmětů a volnočasových aktivit, např. Klub mladého diváka
- program péče o nadané žáky a žáky se specifickými vývojovými poruchami učení a zdravotním handicapem, kteří jsou integrováni do výchovně vzdělávacího procesu
- osvětová a poradenská činnost poskytovaná přímo ve škole nebo ve spolupráci s odborníky či specializovanými zařízeními
- akce „Červené stužky“, „Hrou proti AIDS“ – pomoc v boji proti AIDS

7. ŠIKANA

METODIKA PRO UČITELE

Slovo **šikana** pochází z francouzského slova **chicane**, což znamená zlomyslné obtěžování, sužování, týrání a pronásledování.

Šikana je jakékoliv chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat, ohrožovat, nebo zastrašovat jiného člověka, případně skupinu lidí. Zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí, tak i útok slovní v podobě vydírání, nadávek, pomluv, vydírání nebo ponižování.

Většina případů šikany se odehrává mezi dětmi ve škole, na cestě do a ze školy, někdy i v místě bydliště. Může mít různou formu – sexuální obtěžování, zneužívání, kyberšikana, demonstrativní přehlížení a ignorování žáka skupinou.

Její nebezpečnost spočívá v závažnosti, dlouhodobosti a často v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení **č.j.: 24 246/2008 – 6**

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (obětí)
- jeho záměrem je oběť ponížit, zastrašit, ohrožit
- obvykle je opakované, často dlouhodobé
- oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí
- agresorem může být jedinec či skupina, jimž to přináší prospěch nebo uspokojení

Šikanou tedy není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt (byť s převahou jedné strany)
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit nebo se pobavit na jeho úkor

Základní formy:

- fyzická šikana – bití, vydírání, loupež, poškozování věcí, sexuální obtěžování
- psychická šikana – nadávky, zesměšňování, pomluvy, kyberšikana

Rozhodující pro posouzení, zda se jedná o šikanu, je subjektivní vnímání agresora a oběti, tedy na jedné straně prospěch a potěšení, na druhé rostoucí utrpení. Pokud není šikana řešena, dosahuje po určité době nebezpečných až kriminálních rozměrů.

Vývojová stadia šikany

I. stupeň – ostrakismus – mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře, ostatní ho odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají, dělají na jeho úkor drobné legrácky, třída se rozdělí na 3 části – oběť, agresor, neutrální jádro

II. stupeň – fyzická agrese – agresori přitvrzují zábavu na úkor nejzranitelnějšího spolužáka, agresor je závislý na šikaně, chce ji opakovat, oběť zažívá strach, v této fázi záleží na míře pozitivního zaměření třídy a na postojích žáků k šikanování

III. stupeň – vytvoření jádra – ve třídě se vytvoří jádro agresorů, kteří tlačí na oběť, ostatní jsou rádi, že nejsou na místě oběti, tato šikana je stále skrytější, agresori systematicky spolupracují

IV. stupeň – většina přijímá normy agresorů – dochází k těžkým ubližováním, často se ve třídě objevuje slovník nadřazenosti a podřazenosti (otroci, muklové, Hitler.....)

V. stupeň - totalita – dokonalá šikana – toto stadium není řešitelné, musí se rozdělit třída, vládou normy agresorů, násilí se začíná považovat za normální, učitel nemá slovo (pozor, někdy iniciátorem šikanování může být předseda třídy, žák s výborným prospěchem, pomáhající pedagogovi, ukázněje třídu, učitelé za ním stojí, podporují ho).

Jak poznáme, že by se mohlo jednat o šikanu?

Příklady přímých znaků šikany (nutno neprodleně řešit)

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo legrací zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávisným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje
- Nátlak na žáka k vykonání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Příklady nepřímých znaků šikany (jednotlivé mohou mít i jiné příčiny, ale nutno zvýšit pozornost)

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.

- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li promluvit před třídou, je ustrašený a nejistý.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným, jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou zašpiněné, poškozené, rozházené, stále postrádá nějaké věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.

Modřiny, škrábance nebo řezné rány nedovede uspokojivě vysvětlit. (Velkou pozornost je třeba věnovat žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!)

Postup učitele při podezření na šikanu

1. Konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, nezapomenout na třídní učitele.
2. Co nejdříve oznámit své podezření školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci, vedení školy, konzultovat další postupy. Dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel nebo jiná z výše uvedených osob.
3. Vyslechnout více nezaujatých svědků – spolužáků. Důležité věci si zapisovat, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v čase a místech.
4. Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o spolupráci.
5. Teprve nyní vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. Vše zapisovat. Tento rozhovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje.
6. Vyslechnout agresory – překvapivě, samostatně, znemožnit domluvu výpovědi. Je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.
7. Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, psycholog z PPP, případně další učitelé). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku. Potrestání je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ nebo recidivu.
8. Individuálně pozvat k jednání rodiče agresorů, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a pak je požádat o spolupráci.

Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR. V otázce trestů nepřístupovat na kompromisy.

9. pozvat rodiče oběti, seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik, organizační opatření....)
10. Teprve nyní rozebrat situaci ve třídě (vynechat případně citlivé detaily), prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu nadále pozorně sledovat!
11. Pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, nikoli oběť!!!!!!!

Nejčastější chyby při řešení šikany

- Společné vyšetřování agresora a oběti
- Vyšetřování prováděné ve skupině, ve třídě
- Vyšetřování nemá promyšlenou taktiku a strategii, postupuje se nahodile
- Pedagogové nevědomky chrání agresora, nepřipouští, že on by mohl šikanovat
- Výpovědi oběti jsou bezdůvodně zlehčovány ve snaze šikanu zakrýt
- Pedagogové se snaží objektivně rozdělit vinu mezi agresora a oběť
- Výpovědi zmanipulovaných svědků nejsou konfrontovány
- Agresoři jsou včas informováni, mají dost času na přípravu své výpovědi i ovlivnění svědků a často i oběti
- Postup vyšetřujícího je natolik nevhodný, že oběť odmítne vypovídat
- Vyšetřování je vedeno tak neobratně, že ostatní žáci odmítnou vypovídat nebo vědomě lžou ze strachu, aby se nestali i oni oběťmi

Prevence šikany

- Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi
- Vést děti k sebedůvěře, zdravému sebevědomí a odpovědnosti
- Co nejvíce omezit nudu při výuce
- Vytvářet důvěru mezi pedagogy a žáky
- Nevhodné chování odsoudit a netolerovat
- Nebýt lhostejný k projevům agresivity

Kam se obrátit pro radu, zdroje informací

Domácí webové stránky s tematikou šikany

Minimalizace šikany - <http://www.minimalizacesikany.cz/>

Společenství proti šikaně – www.sikana.org

Internet poradna – www.internetporadna.cz, problem@ditekrize.cz

Sdružení Linka bezpečí (116111), www.linkabezpečí.cz

Linka bezpečí - 800155555, 800111113

Spolupráce se specializovanými institucemi

1. Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány.

- V resortu školství – s pedagogicko – psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry
- V resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie
- V resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou)

2. Dojde-li k závažnějšímu případu šikany nebo při podezření, že šikana naplnila skutkovou podstatu trestného činu (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu (MP k prevenci šikany mezi žáky škol a školských zařízení Č.j.:24 246/2008-6

Literatura k problematice šikany

Kolář, M.: Skrytý svět šikany ve školách, Portál, Praha 1997, 2000

Kolář, M.: Bolest šikany, Portál, Praha 1997

Říčan, P.: Agresivita a šikana mezi dětmi, Portál, Praha 1995

Metodické pokyny

- MP ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže (Č.j.: 20 006/2007 – 51 ze dne 16.10.2007)
- MP MŠMT ČR Č.j.: 28275/200-22 k prevenci a řešení šikany
- MP MŠMT ČR Č.j.: 10194/2002 – 14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2005 – 2008

7. Vlastní rámcový program

VO, OSZ, seminář KSP, SVS

- Politologie / parlament, zákonodárství, zákony, týkající se držení, užívání a dealerství drog, nelegální převoz drog/
- Obecná psychologie – fantazie, vjemy – činitelé, kteří je ovlivňují
- Psychologie osobnosti - charakter – změna vlastností působením drog, závislosti na počítačových hrách, automatech, úloha reklamy
- Sociologie – člověk a společnost, šikanování a agresivita, regulace chování, asertivita, sebeovládání, umění komunikovat a řešit konflikty
- Právo – právní normy, trestní, rodinné, pracovní, občanské
- Testy, dotazníky ankety, seminární práce

CHEMIE

- BOZP – práce s jedy, organickými rozpouštědly
- Alkohol, tabák – závislosti
- Alkaloidy – zneužívání návykových látek, léky

BIOLOGIE

- Biologie člověka – vliv návykových látek na vývoj jedince
- Potravní řetězce – vliv racionální výživy na zdraví/ stravovací návyky, sestavování jídelníčku, poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
- Zdravý životní styl – nepodléhat toxikománii
- Botanika – mák, surovina pro farmaceutický průmysl, zneužití, přadné rostliny, konopí seté – durman, houby.....

TĚLESNÁ VÝCHOVA

- Výchova ke zdravému životnímu stylu – zvyšování odolnosti proti zátěžím, posilování, anabolika, relaxace, regenerace po zátěži

ZEMĚPIS

- Vegetační pásma světa – hlavní oblasti produkce drogových látek

DĚJEPIS

- 1840 – 1842 tzv. opiové války, Čína, Velká Británie

CIZÍ JAZYKY, ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

- slovní zásoba, tisk, internet, česká literatura 70 let, Radek John a další....

9. Spolupráce s odborníky a institucemi

Poradenské služby ve spolupráci s výchovným poradcem a školním metodikem prevence zajišťují odborníci a instituce zaměřené na prevenci.

Regionální pedagogicko - psychologické poradny, Králův Dvůr, Hořovice

Speciální pedagogická centra / Praha, Příbram, Kladno/

Střediska výchovné péče

Nízkoprahová zařízení / K – centrum Praha 7, občanské sdružení Semiramis, Poradna pro mládež a rodinnou terapii Apolinářská 4, Praha/

Středisko pro odvykání kouření, Praha 2

Občanské sdružení OSA

Fond ohrožených dětí / linky důvěry/

Anima – občanské sdružení pro péči o rodiny závislých, rodinná terapie pro problematické konzumenty Praha

Alcoholic Anonymous, Na Poříčí 12, Praha 1

Triangl, Thomayerova nemocnice, Praha – poradenství, ambulantní péče, stacionář

Linka bezpečí, tel. 800155555/ zdarma/

Národní linka prevence AIDS, tel. 800144444

Česká společnost AIDS pomoc, o.s., Praha 8

Dům světla, Praha

Policie ČR, městská policie

10. Evaluace MPP

V každém školním roce realizujeme dle možností řadu projektů.

Ve škole i nadále funguje monitoring problémového chování žáků. Je založen na spolupráci školního metodika prevence s výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pedagogickými i nepedagogickými pracovníky školy. Velmi pozitivně hodnotíme naše učitele, kteří si všímají změn v chování žáka, šikany, zhoršení prospěchu, časté absence. Třídní učitel společně s výchovným poradcem a metodikem prevence následně konzultuje s rodiči změny v chování a prospěchu. Neřešili jsme případy závislosti na tvrdých drogách. Problémem i nadále zůstává kouření a alkohol. Jedná se hlavně o mimoškolní akce. Ve škole a v areálu školy jsme podnikli příslušná opatření proti těmto škodlivým vlivům.

Zpracovala: Mgr. Jitka Balašová, školní metodik prevence

Schválil: Mgr. Stanislav Lidinský, ředitel

10. Přílohy

1. Strategie pro vyšetřování šikany
2. Metodika pro rodiče „ Jak poznám, že moje dítě bere drogy“, „Doporučení rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami“.
3. Metodika K. Nešpora „ Proč a jak odmítat alkohol a drogy“.
4. První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem
5. Primární prevence – co dělat, když?????
6. Základní legislativa prevence
7. Knihovna, videotéka, DVD a CD programy

Příloha 1.

STRATEGIE PRO VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

Doporučená strategie pro vyšetřování šikany

Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili.

Nalezení vhodných svědků.

Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů/).

Zajištění ochrany obětem.

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Doporučená strategie při výbuchu brutálního skupinového násilí, tzv. "školního lynčování.

Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.

Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.

Zabránění domluvě agresoru na křivé výpovědi.

Pokračující pomoc a podpora oběti.

Nahlášení policii.

Vlastní vyšetřování.

Nepřímé /varovné/ znaky šikanování

Doporučení rodičům

Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem

Za dítětem nepřicházejí domu spolužáci nebo jiní kamarádi

Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

Nechut' jít ráno do školy, dítě odkládá odchod z domova, možno pozorovat strach, ztráta chuti k jídlu

Různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem

Dítě chodí domů ze školy hladové

Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"

Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit

Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí

Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, případně doma krade peníze

Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí

Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje

zlobu vůči rodičům

Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma - své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat

Dítě se vyhýbá docházce do školy

Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku

Příloha 2.

METODIKA PRO RODIČE

JAK POZNÁM, ŽE MOJE DÍTĚ BERE DROGY?

Změnila se osobnost vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?

Má časté výkyvy nálad?

Straní se vás? Je zlostný nebo depresivní?

Tráví hodně času ve svém pokoji sám?

Ztratil zájem o školu a o vyučování, případně další aktivity, např. sport?

Zhoršil se jeho prospěch?

Přestal trávit čas se starými kamarády? Přátelí se s dětmi, které se vám nelíbí? Nesvěřuje se a nemluví o tom, kam chodí a co dělá?

Máte pocit, že se vám doma ztrácí peníze nebo věci (peníze potřebné na alkohol a drogy) nebo máte pocit, že má víc peněz, než byste očekávali?

Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách nebo se snaží změnit téma?

Lže nebo podvádí?

Pozorujete fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu? Rozšířené nebo zúžené zornice?

Nejasné vyjadřování a myšlení?

Ztratilo vaše dítě zájem o koníčky? Ztratilo motivaci, nadšení a vitalitu?

Našli jste někdy důkazy užívání drog nebo alkoholu, prášky, lahve?

Zhoršil se vztah dítěte k členům rodiny?

Zdá se vaše dítě být nemocné, unavené a protivné ráno, po možném užití drog předešlý den?

Přestalo se vaše dítě o sebe starat, změnil se jeho styl oblečení?

Zdá se být méně soustředěný?

Doporučení rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami

Co dělat

Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, neváhejte zavolat lékaře. Používání drog není trestné, a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí.

S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.

Nespoléhejte na zázračné okamžité řešení, ale spíše na dlouhodobou výchovnou strategii. Jejím základem je nepodporovat a neusnadňovat pokračující braní drog, naopak odměňovat každou změnu k lepšímu a povzbuzovat k ní.

To, že taková strategie nepřináší vždy okamžitý prospěch ještě neznamená, že je neúčinná. Může se totiž jednat o příliš velký problém, jehož řešení vyžaduje více času a spojenců.

Získejte důvěru dítěte a naslouchejte mu. To je těžké, zvláště když říká a hlavně dělá z hlediska rodičů nesmysly a když hájí hodnoty pro rodiče nepřijatelné.

Vyslechnout dítě ale ještě neznamená přistupovat na jeho stanovisko.

Naučte se s dítětem o alkoholu a drogách mluvit, Bude-li dítě nějakou drogu obhajovat, vyslechněte ho, ale opatřete si protiargumenty.

Uvědomte si své možnosti. Dítě, které bere drogy nebo pije, bývá většinou nezralé a neschopné se o sebe postarat.

Může tisíckrát pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu.

V tom je vaše šance a síla. Určitou základní péči jste sice povinni nezletilému dítěti poskytnout, ale mělo by cítit, že vaše péče je jiná, když se chová rozumně a když ne. Cílem je, aby dítě pochopilo, že skutečná samostatnost předpokládá schopnost se o sebe postarat.

Vytvořte zdravá rodinná pravidla. Dítě by mělo vědět, jaké předvídatelné důsledky bude mít jeho jednání.

Mělo by mu být jasné, že je výhodnější, když se bude chovat přijatelně.

Jestliže dospívající není ochoten ke změně, měl by nést důsledky. To se samozřejmě netýká situací, kdy je ohrožen jeho život, např. při předávkování.

(Teprve až vážné problémy, které drogy způsobí, jsou často důvodem k léčbě a změně).

Předcházejte nudě. Musíte počítat s tím, že může být nutné trávit v prvním období s dítětem mnohem více času.

Měli byste mít přehled, kde je, co dělá, zamyslet se nad jeho denním programem a životním stylem.

Pomozte mu se odpoutat od nevhodné společnosti. To má pro překonání problému často podstatný význam.

Jestliže vám potomek tvrdí, že si s lidmi, se kterými dříve bral drogy, chce jenom pobýt nebo si povídat, buď lže, nebo podceňuje nebezpečí.

Někdy je možné uvažovat i změně prostředí.

Posilujte sebevědomí dítěte. Najdete a udržujte křehkou rovnováhu mezi kritickým postojem vůči chování dítěte / nelíbí se nám, že bereš drogy/ a respektem vůči jeho osobnosti a lásce k němu.

/"vážíme si tě jako člověka a záleží nám na tobě“/.

Je to těžké, je to však nutné. Stejně nutné je i oceňovat třeba drobné pokroky a změny k lepšímu.

Je také třeba vidět silné stránky dítěte, jeho možnosti a dobré záliby, které má možná z předchozí doby a na které se dá navázat.

Spolupracujte s dalšími dospělými. Velmi důležitá je spolupráce v rodině. Rodiče by se měli ve výchově problémového dítěte dokázat domluvit.

Jen tak totiž nebude dítě uzavírat spojení s tím rodičem, který mu právě víc povolí. Důležitá je i spolupráce v rámci širší rodiny /babička/, spolupráce s léčebnými zařízeními, školou, případně dalšími institucemi.

Často až vážně míněná hrozba ústavní výchovy, nebo hrozba ohlášení krádeže v domácnosti na policii mohou přimět dospívajícího přijmout léčbu.

Osvědčuje se také, když rodiče dětí s těmito problémy spolu hovoří v rámci skupinové terapie nebo svépomocné organizace.

Dokáží se navzájem pochopit a předávají si užitečné zkušenosti.

Buďte pro dítě pozitivním modelem. K tomu je nutné, abyste myslel i na své zdraví a svoji tělesnou a duševní kondici a abyste měl kvalitní zájmy.

Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, jestliže dítě odmítá. V případě manželských nebo partnerských problémů se můžete např. obrátit na poradnu pro rodinu a mezilidské vztahy.

Pamatujte, že zvládnutím problému zvyšujete i šanci na ovlivnění dítěte.

Přístup k dítěti, které má problémy s alkoholem nebo jinou drogou, shrnuje anglické slovo "tough love". V češtině to znamená „ tvrdá láska“.

Myslí se tím dobrý vztah k dítěti, snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost.

Čemu se vyhnout

Nepopírejte problém. Zbytečně by se tak ztrácel čas a rozvíjela se závislost na návykové látce.

Neskrývejte problém. Někdo se za takový problém stydí a tají ho. Aby se dokázal v situaci lépe orientovat a citově i rozumově ji zvládat, měl by si naopak o problému s někým důvěryhodným a kvalifikovaným pohovořit.

Měl by také hledat spojení.

Neobviňujte partnera. Na to, abyste si vyřizovali s druhým rodičem dítěte staré účty a navzájem se obviňovali, není naprosto vhodná doba.

Minulost se změnit nedá, budoucnost naštěstí často ano.

Nehledejte v dítěti zneužívajícím drogy spojení proti druhému rodiči.

Nezanedbávejte sourozence dítěte zneužívajícího alkohol nebo jiné drogy. Sourozenci problémového dítěte jsou více ohroženi, problémem v rodině trpí a Vaši péči a zájem potřebují.

Nezanedbávejte bezpečnost dalších lidí v domácnosti, zejména malých dětí. Člověk pod vlivem alkoholu nebo drog jim může být velmi nebezpečný, i když by jim za normálních okolností neublížil.

Je také třeba myslet na to, aby se drogami, které dospívající domů přinesl, neotrávil další sourozenec.

Nefinancujte zneužívání drog a neusnadňujte ho. S tím souvisí i to, aby rodina zabezpečila cenné předměty a nenechala se okrádat.

Krádež nemusí uskutečnit samotné dítě, ale jeho "kamarádi", kterým dluží

za drogy. Jestliže začalo dítě zneužívat pervitin nebo opiáty bývá otázkou času, kdy se začnou ztrácet peníze a cenné předměty.

Nejde tu jen o majetek, ale také o okolnost, že ukradený majetek slouží špatné věci - totiž rozvoji závislosti. Argument, že by si dítě opatřilo prostředky jinak, např. prostitucí nebo krádežemi, neobstojí.

Pokud bude závislost pokračovat, je pravděpodobné, že k tomu dojde stejně.

Nedejte se vydírat. Vyhrožování fetováním, útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů.

Ano, všechna tato rizika u závislých na drogách existují. Tím, že rodiče pod jejich tlakem ustupují, ovšem riziko nesnižují, ale zvyšují.

Nevyhrožujte něčím, co nemůžete nebo nechcete splnit.

Vyhnete se fyzickému násilí. Fyzické násilí většinou nevede k cíli. Často jen živí v dítěti pocit ukřivděnosti, vede k sabotování snah rodičů a k útekům.

Nejednejte chaoticky a impulzivně.

Nevěřte tvrzení, že má dospívající drogy pod kontrolou, případně, že snižuje dávky a že drogu brzy vysadí.

Bud'te připraveni na to, že dříve či později pravděpodobně přijde krize. Využijte ji a trvejte na změně životního stylu, případně na nějaké skutečně účinné formě léčby, jestliže není dospívající schopen zvládnout problém sám.

Do nekonečna neustupujte. Požadavek, aby lidé, kteří berou drogy, do vašeho bytu nechodili, je rozumný.

Nedělejte zbytečně "dusno". Parta a nevhodní přátelé by se tím stávali pro dítě ještě přitažlivější.

Nezabouchněte dveře navždy. I když dítě odejde, je dobré být připraven mu pomoci, pokud přijme určité podmínky.

Neztrácejte naději. Vaším tichým spojencem je přirozený proces zrání. I hrozivý problém se mnohdy podaří úspěšně zvládnout.

Příloha 3.

METODIKA K. NEŠPORA PROČ A JAK ODMÍTAT ALKOHOL A DROGY

Kdo neumí odmítat, není svobodný. Kdo si váží sám sebe, snaží se chemii vyhnout. Proč jsou drogy mladým lidem nabízeny?

Důvody: vždy ten, kdo nabízí drogu, sleduje svůj zisk. Je dobré si vždy položit otázku: "Proč mi to nabízí?" a také "Je to v mém zájmu?" Jak se alkohol a drogy nabízejí?

Většinou: tvrzení, že se nic nestane, příp. lež „bude to fajn“ - / za krátké oblužení se však později platí utrpením/, časté je odvolávání se na to, že tak činí všichni, někdy též skrytý rozkaz „, dáš si něco?“ či lichotící "dáte si pivo, dámy?", jehož cílem je ovšem číšníkův výdělek.

1. Odmítnutí vyhnutím se

Je dobré si najít zájmy a koníčky, které nejdou s alkoholem a drogami dohromady. Najít si také přátele, kteří se alkoholu a drogám vyhýbají. Tak se člověk nebude často dostávat do situací, kde musí odmítat.

2. Nevidím, neslyším

Nabídku prostě ignorovat, situaci ukončit, odejít.

3. Řeč beze slov

Zavrtění hlavou, odmítavý výraz tváře, rychlé ukončení situace.

4. Proste říci NE!

Podle úspěšné kampaně v USA "Prostě řekni NE!" Na nabídku energická odpověď NE! bez jakéhokoliv vysvětlování.

5. Odmítnutí s vysvětlením

Je třeba jasně rozlišit, že neodmítám toho, kdo nabízí, ale to, co nabízí, tj. drogu. Vysvětluji, proč drogu odmítám.

6. Porouchaná gramofonová deska

Jedna z technik asertivity, opakování stále jedné věty. Nic se nevysvětluje, nevede se dialog. Opakuje se např. slovo "nechci" apod.

7. Odmítnutí protiútokem

Nabízející se někdy snaží snižovat sebevědomí toho, komu nabízí drogu, např. "Napij se a nedělej ze sebe kdovíco" apod.

Místo omlouvání se a vysvětlování lze přejít do protiútokem, např. "Ty zrovna rumu nejlepší reklamu neděláš" apod.

8. Nabídnutí lepší možnosti

Záleží-li nám na druhém, nabídneme mu lepší možnost a uvidíme, o co mu vlastně jde. Např. se mohu vyhnout oslavě, kde se asi bude fetovat a místo toho pozvat přítelkyni do kina apod.

9. Odmítnutí jednou pro vždy

Vhodné použít tam, kde chceme předejít dalšímu nabízení či přemlouvání v budoucnu. Lze kombinovat předešlé způsoby, nebo jednoduše vyjádřit své stanovisko, např. "Nefetuju ze zásady" či "Dík, já nekouřím".

10. Odmítnutí jako pomoc

Odmítáním drog člověk zároveň pomáhá ostatním, aby byli lepší. Osobní příklad muže ostatní přimět k zamyšlení, člověk se může stát osobností, se kterou druzí nemanipulují, ale která sama udává tón. Lze nabízet i skutečnou pomoc, např. místo uklidňujících prášků před písemkou mohu spolužákovi pomoci se naučit obtížnou látku.

Příloha 4.

První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným
- intoxikovaní zejména drogami často reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze
- odklad přivolání lékařské pomoci může vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je pouhé podezření z otravy.

První pomoc než přijde lékař

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko.

Maximální dostatek čerstvého vzduchu je třeba zajistit zejména když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Usnadní to léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Důležité je odlišit jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce)
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

- zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím

Při bezvědomí

Nikdy nepodávat nic ústy! Nesnažit se vyvolat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání - **při zástavě dechu** uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhneme do úst a vyčistíme je (zahájit dýchání z úst do úst)
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Specifika otrav u různých návykových látek

Alkohol

U těžších otrav je nebezpečí vdechnutí zvratků nebo zástavy dechového centra.

Nepodceňujte těžší opilost a volejte lékaře.

Marihuana a hašiš

Časté jsou úzkostné stavy. Je třeba zajistit dohled, aby osoba pod vlivem drogy neublížila sobě nebo druhému. Lékařskou pomoc je třeba zajistit zejména proto, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy.

Halucinogeny (tripy)

Je vhodné zajistit nepřetržitý dohled více osobami, pod vlivem drogy mohou postižení jednat agresivně, nesmyslně a nebezpečně. Poměrně časté jsou úzkostné stavy a pocity pronásledování (pozor na pády z oken). Lékařská pomoc je naléhavě nutná.

Pervitin

I zde je vhodné zajistit dohled více osobami, protože i zde je riziko nesmyslného a nebezpečného jednání. Úzkostné stavy, pocity pronásledování, někdy i halucinace.

Opioidy (heroin)

Předávkování je poměrně časté, dostavuje se tlumivý účinek na dýchání. Časté je bezvědomí a zástava dechu. Účinky se někdy podobají těžké opilosti.

Těkavé látky (ředidla, rozpouštědla, lepidla)

Intoxikovaný je masivně cítit těmito látkami, při silné otravě může rychle dojít k zástavě dechu a bezvědomí.

Příloha 5.

Primární prevence

Co dělat, když.....?

Co dělat, když máme podezření na zneužívání návykových látek studentem?

- student má zřejmě látku u sebe
- student zřejmě experimentuje s drogou
- našla se neznámá látka

1. Provést diskrétní šetření pohovorem se studentem
2. Navázat atmosféru vzájemné důvěry
3. Nabídnout pomoc specializovaného zařízení

Co dělat, když máme důvodné podezření na zneužívání návykových látek studentem?

- student je ve škole pod vlivem drogy

1. Rozhovor se studentem lze pouze, je-li student schopen komunikace
2. Kontaktovat rodiče - seznámit s postupem školy, domluva o dalším postupu, nabídnout pomoc odborníků včetně kontaktů
3. V případě, že rodič nezajistí další péči o své dítě, uvědomit oddělení sociální prevence a kurátorské činnosti, které se zabývá sociálně právní ochranou dětí a mládeže

Co dělat, když hrozí akutní kolaps z předávkování /intoxikace/?

Je-li student prokazatelně během vyučování ovlivněn drogou /či alkoholem/, ředitel/ka/ školy dle pokynu ministra školství:

1. Posoudí zdravotní stav studenta. Není-li ohrožen na životě, jsou-li zachovány základní životní funkce
2. Poskytne /zajistí poskytnutí/ základní první pomoci

3. Přivolá odbornou lékařskou pomoc /155/

V případě, že není zcela jasné, z jaké příčiny došlo k bezvědomí /onemocnění, droga, alkohol/, je dle zkušenosti lepší při telefonátu sdělit, že jde o bezvědomí z nejasné příčiny, kdy student nereaguje na slovní ani bolestivý podnět:

4. Uvědomí rodiče

5. Posléze uvědomí OŠM KÚ LK, metodika prevence na pedagogicko-psychologické poradně

Dealerství, podezření na porušování mravní výchovy mládeže /§ 217 tr. zákona/ a zanedbání povinné péče

- student svádí ostatní ke zneužívání drogy
- student nabízí drogu
- v okolí školy je možné získat drogu

Ředitel školy dle pokynu ministra školství:

1/ Upozorní rodiče

2/ Uvědomí oddělení péče o dítě, sociální prevence a kurátorské činnosti

3/ Kontaktuje policii

Identifikace a ukládání látek

Obdrží-li nebo zajistí-li pedagog podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu, v přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru uloží tuto látku do obálky. Na obálku vypíše datum, čas a místo zajištění látky. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a uschová ji do školního trezoru. Poté je bezodkladně třeba vyrozumět Policii ČR. Ta provede další úkony ke zjištění o jakou látku se jedná. Identifikaci provede vždy policie, v žádném případě pedagog a to ani chemik.

Pokud je zajištěna podezřelá látka u dítěte, které jeví známky otravy, předá se látka (stejným způsobem uložená) přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, protože u řady látek jsou známy účinné protijedy. Další postup týkající se identifikace látky zajistí ošetřující lékař ve spolupráci s Policií ČR.

Příloha 6

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA PREVENCE

Strategie prevence sociálně patologických jevu u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na

období 2005 - 2008

- Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 – 2009
- Strategie prevence kriminality na léta 2005 – 2008
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21.století“/ usnesení vlády č. 1066/2002/
- Akční plán strategie protidrogové politiky Středočeského kraje na období 2005 – 2009

Zákony

561/2004 Sb. /Školský zákon/

563/2004 Sb. /o pedagogických pracovnících/

383/2005 Sb./ (Změna 109/2002/ – o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních

Vyhlášky

13/2005.Sb. o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři

48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Metodické pokyny

14 423/1999 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

28 275/2000 Metodický pokyn k prevenci a šikanování mezi žáky

10 194/2002 Metodický postup při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

25 884/2003 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže kriminality na dětech a mládeži páchané

20 006/2007 metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevu u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Příloha 7

KNIHOVNA, VIDEOTÉKA, CD A DVD PROGRAMY

KNIHOVNA

- Brzek, Antonín: Průvodce sexualitou člověka
Kolár, M.: Skrytý svět šikanování ve školách
Kolár, M.: Bolest šikanování. Cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách
Komerční sexuální zneužívání dětí, Násilí na dětech /Sborník z 1. národní konference/, Praha 2001
Matějček, Zdeněk: Co, kdy a jak ve výchově dětí /o výchově dětí/
Matoušek, Oldřich: Rodina jako instituce a vztahová síť /rodina v nejrůznějších situacích, další odborná literatura/
Míček Libor: Sebevýchova a duševní zdraví /sebepoznání, autoregulace, relaxační metody/
Nešpor, Karel: Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech /závislosti, terapie, zkušenosti, prevence, návykové látky/
Nešpor, Karel: Jak přestat brát drogy /svépomocná příručka/
Nešpor, Karel: Slovník prevence problému působených návykovými látkami
Nešpor, Karel: Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí. Časná a krátká intervence
Nešpor, Karel: Zásady efektivní primární prevence
Nešpor, Karel, Csémy Ladislav: Alkohol, drogy a vaše děti /prevence, příznaky drog, závislosti, co dělat při návyku/
Presl, Jiří: Drogová závislost /obecně o drogách, příčiny drogové závislosti, její příznaky, kontaktní adresy/
Ringová, Gabriele: Sexualita - 100 otázek a odpovědí /o sexu pro mladistvé/
Ringová Gabriele, Lammleová, Brigitte: Pocity, city, láska – 100 otázek a odpovědí /první vztahy/
Říčan, P.: Agresivita a šikana mezi dětmi

VIDEOTÉKA

- Ještě něco o drogách
Drogy /pro pedagogy/
Kouření a já
Drogová problematika, sexuální výchova
Dříve než bude pozdě /samovyšetření prsů/
Proč přestat?

CD ROM, DVD

- Drogy ne! /Lighten Hyper - volně šiřitelný program - CD ROM Chip 3/1998/
Sám sebou - multimediální učebnice s primární protidrogovou prevencí
Sexuální výchova - průvodce obdobím puberty a dospívání

Jakub a Tereška - projekt "Stop drogám"
Návykové nemoci aneb co by měli vědět
Sexuální výchova aneb o sexu od A až do Z